

**Πληροφοριακό Σημείωμα**

22 Ιουνίου, 2009.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ – ΔΤΚ
(Τιμαριθμικός Δείκτης)Γιώργος Χρ. Γεωργίου
Διευθυντής
Στατιστικής Υπηρεσίας**1. Τι μετρά ο ΔΤΚ;**

Ο ΔΤΚ μετρά κυρίως τον Πληθωρισμό, δηλαδή την κατά μέσο όρο ποσοστιαία αύξηση των τιμών διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών (καλάθι νοικοκυράς) που καταναλώνουν τα νοικοκυριά στην Κύπρο.

2. Ποία η σημασία του ΔΤΚ;

Επίσημος δείκτης για υπολογισμό του Πληθωρισμού, σύνδεση με ΑΤΑ (προσαρμογή μισθών), χρήση στην οικονομική και νομισματική πολιτική (επιτόκια, παραγωγικότητα, ΑΕΠ κλπ.), στις συλλογικές συμβάσεις, προσαρμογή συμβολαίων (έργα, ενοίκια κ.ά.). Ο ΔΤΚ δεν είναι ταυτόσημη έννοια με το κόστος ζωής. Ο ΔΤΚ μετρά μόνο τις αυξήσεις των τιμών. Το κόστος ζωής είναι ευρύτερη έννοια αφού πέραν των τιμών επηρεάζεται και από τις ποσότητες που αγοράζουμε – καταναλώνουμε όπως και τις ανέσεις/ανάγκες που έχουμε.

3. Γιατί αναθεωρείται ο ΔΤΚ κάθε μερικά χρόνια;

Ο καταρτισμός του ΔΤΚ γίνεται βάσει των προϊόντων και υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στο καλάθι της νοικοκυράς. Αυτό πρέπει να αναθεωρείται, έτσι ώστε να αντιπροσωπεύει τις σημερινές καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών. Επίσης οι δαπάνες των νοικοκυριών στα διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες καθορίζουν τη βαρύτητα-συντελεστές στάθμισης- κάθε είδους που περιλαμβάνεται στο καλάθι της νοικοκυράς.

4. Τι ονομάζουμε βαρύτητα ή συντελεστή στάθμισης ενός αγαθού ή υπηρεσίας για το ΔΤΚ;

Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που περιέχονται στο ΔΤΚ αντιπροσωπεύονται βάσει της βαρύτητας τους ή των συντελεστών στάθμισης τους. Η βαρύτητα συγκεκριμένου αγαθού ή υπηρεσίας δείχνει το ποσοστό της δαπάνης, για την απόκτηση του από το νοικοκυριό, σε σχέση με τη συνολική δαπάνη όλων των προϊόντων και υπηρεσιών του ΔΤΚ. Οι συντελεστές στάθμισης δεν αντικατοπτρίζουν τις ποσότητες που καταναλώνει το νοικοκυριό για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες.

5. Πώς προσδιορίζονται τα αγαθά και υπηρεσίες στο ΔΤΚ;

Τόσο τα είδη που περιέχει το καλάθι της νοικοκυράς όσο και οι δαπάνες των νοικοκυριών για την απόκτηση τους προκύπτουν από έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών που διενεργεί η Στατιστική Υπηρεσία (κάθε 5 χρόνια). Η έρευνα καταγράφει τις καθημερινές δαπάνες των νοικοκυριών και με αυτό τον τρόπο προσδιορίζονται πόσα ξοδεύουμε και σε ποιά αγαθά και υπηρεσίες.

6. Πως κατανέμονται οι δαπάνες (βαρύτητα κάθε αγαθού) με βάση την τελευταία έρευνα;

Η τελευταία έρευνα για τις δαπάνες των νοικοκυριών έγινε το 2003. Η ποσοστιαία κατανομή των δαπανών στις κύριες κατηγορίες (δηλ. οι συντελεστές στάθμισης) φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, συγκριτικά για το 2005 (προσαρμογή από το 2003) και το 1998, που ήταν το προηγούμενο έτος βάσης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Συντελεστές Στάθμισης (%)	
	1998	2005
1. Τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά	18,20	17,50
2. Αλκοολούχα ποτά και καπνός	1,78	2,21
3. Είδη ένδυσης και υπόδησης	8,22	8,93
4. Στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρισμός, θέρμανση	21,27	15,87
5. Επίπλωση, οικιακός εξοπλισμός	7,08	6,78
6. Υγεία	4,92	5,03
7. Μεταφορές	17,42	15,99
8. Επικοινωνίες	1,79	3,94
9. Αναψυχή και πολιτισμός	5,88	6,33
10. Εκπαίδευση	2,33	2,87
11. Εστιατόρια και ξενοδοχεία	6,07	7,57
12. Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	5,04	6,98
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00

Από τον πίνακα και τη διαχρονική σύγκριση γίνεται αντιληπτό ότι η διάρθρωση των εξόδων των νοικοκυριών αλλάζει με την πάροδο του χρόνου. Συγκεκριμένα, η κατηγορία «Τρόφιμα» μειώθηκε σαν ποσοστό πράγμα που εξηγείται από τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Μείωση είχε και η κατηγορία «Μεταφορές» λόγω μειωμένων τιμών αυτοκινήτων. Η κατηγορία «Στέγαση» δείχνει σημαντική μείωση που οφείλεται περισσότερο σε μεθοδολογικές αλλαγές, συγκεκριμένα έχει αφαιρεθεί μέρος από τη βαρύτητα που είχαν προηγουμένως τα τεκμαρτά ενοίκια. Αυξήσεις στα ποσοστά δαπανών παρουσιάζουν οι κατηγορίες «επικοινωνίες» λόγω περισσότερης χρήσης κινητών, η κατηγορία «Εστιατόρια και Ξενοδοχεία» όπως και οι κατηγορίες «Αναψυχή» και «Εκπαίδευση» που θεωρούνται φυσιολογικές αυξήσεις με βάση τις σύγχρονες καταναλωτικές τάσεις.

7. Πότε θα γίνει η νέα έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών;

Η νέα έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών άρχισε την 1^η Νοεμβρίου 2008 στα νοικοκυριά και αναμένεται να τελειώσει τον Νοέμβριο του 2009. Η έρευνα είναι δειγματοληπτική και θα καλύψει συνολικά 4200 νοικοκυριά από τις αστικές και αγροτικές περιοχές.

Σκοπός της έρευνας είναι κυρίως η συλλογή στοιχείων όσον αφορά τις δαπάνες των νοικοκυριών, στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα για την αναθεώρηση των συντελεστών στάθμισης του ΔΤΚ. Η αναθεώρηση των συντελεστών στάθμισης υπολογίζεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2010, το οποίο και θα είναι το καινούργιο έτος βάσης για τον καταρτισμό του ΔΤΚ.

8. Πόσα είδη περιλαμβάνονται στο ΔΤΚ;

Περίπου 700 αγαθά και υπηρεσίες από όλες τις κατηγορίες δαπανών συνθέτουν τώρα το «καλάθι της νοικοκυράς», σε σύγκριση με 530 είδη που κάλυπτε ο προηγούμενος τιμαριθμικός δείκτης. Κάθε φορά που αναθεωρείται ο δείκτης εμπλουτίζεται και ο κατάλογος των προϊόντων και υπηρεσιών με νέα είδη έτσι ώστε να αντανακλά καλύτερα όλο το φάσμα των καταναλωτικών συνηθειών των νοικοκυριών. Διευκρινίζεται ότι πολλά από τα «νέα είδη» δεν είναι κυριολεκτικά καινούργια αγαθά και υπηρεσίες αλλά τώρα περιλήφθηκαν στο καλάθι της νοικοκυράς καθώς έχουν αποκτήσει αρκετή βαρύτητα στις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών.

9. Πώς, πού και πότε καταγράφονται οι τιμές;

Οι τιμές των 700 ειδών και υπηρεσιών παρακολουθούνται και καταγράφονται μια φορά κάθε μήνα, εκτός από κάποια εποχικά προϊόντα, όπως τα λαχανικά

φρούτα, κρέατα και καύσιμα, των οποίων οι τιμές συλλέγονται κάθε βδομάδα (κάθε Πέμπτη).

Από τον Ιανουάριο του 2006, που τέθηκε σε νέα βάση ο ΔΤΚ, για κάθε προϊόν καταγράφονται 3 τιμές, δηλαδή από τρία ξεχωριστά καταστήματα σε κάθε πόλη (αντί 2 τιμές που ήταν προηγουμένως) ενώ για τα φθαρτά καταγράφονται 8 τιμές και για τα καύσιμα συλλέγονται οι τιμές από όλες τις εταιρείες. Οι τιμές, εκτός από τα φθαρτά και καύσιμα, καταγράφονται σε προκαθορισμένες ημερομηνίες και μέσα σε περίοδο 3 βδομάδων κάθε μήνα, συνεπώς αντιπροσωπεύουν όλη τη διάρκεια του μήνα. Η συλλογή των τιμών γίνεται από περίπου 1400 καταστήματα-υποστατικά και 700 κατοικίες (για τα ενοίκια).

Ο ΔΤΚ καλύπτει πλέον τις τιμές και στην Πάφο ενώ μέχρι τώρα περιοριζόταν μόνο στη Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα. Για κάθε πόλη οι αυξομειώσεις των τιμών κατά προϊόν κάθε μήνα σταθμίζονται (δηλ. δίνεται βαρύτητα) ανάλογα με τον πληθυσμό. Συγκεκριμένα οι συντελεστές στάθμισης για τις επαρχίες είναι: Λευκωσία 42%, Λεμεσός 30%, Λάρνακα 18% και Πάφος 10%.

11. Πώς δημοσιεύεται ο ΔΤΚ;

Ο γενικός ΔΤΚ όπως και οι επιμέρους δείκτες τιμών για τις 12 κύριες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών δημοσιοποιούνται την πρώτη Πέμπτη κάθε μήνα. Η δημοσιοποίηση του ΔΤΚ γίνεται τόσο με ανακοίνωση προς τα ΜΜΕ όσο και στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Ο ΔΤΚ παρουσιάζεται επίσης στην ιστοσελίδα της Στατιστικής Υπηρεσίας και αποστέλλεται σε ενδιαφερόμενους χρήστες. Επιπρόσθετα από την παρουσίαση σε δείκτες, δίνονται και ποσοστά μεταβολής, δηλαδή αυξήσεις τιμών για κάθε μήνα σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου χρόνου όπως και για κάθε συσσωρευτική χρονική περίοδο.

Στον πιο κάτω πίνακα φαίνεται ο γενικός ΔΤΚ και οι υποδείκτες όπως και τα ποσοστά μεταβολής των τιμών για τους τελευταίους δύο μήνες του 2009.

Κατηγορίες Αγαθών και Υπηρεσιών	Δείκτες Τιμών (2005=100)		Ποσοστό μεταβολής (%)		
	Απρίλιος 2009	Μάιος 2009	<u>Απρ. 2009</u> Απρ. 2008	<u>Μάιος 2009</u> Μάιος 2008	<u>Ιαν.- Μάιος 2009</u> Ιαν.- Μάιος 2008
1. Τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά	123,96	126,07	5,61	6,87	7,51
2. Αλκοολούχα ποτά και καπνός	104,58	104,98	2,40	3,09	2,36
3. Ένδυση και υπόδηση	99,75	101,49	-2,72	-3,44	-4,06
4. Στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρισμός και υγραέριο	109,48	109,87	-3,04	-3,27	-2,16
5. Επίπλωση, οικιακός εξοπλισμός, και προϊόντα καθαρισμού	104,03	104,56	1,75	2,10	1,48
6. Υγεία	120,23	120,50	6,98	6,74	5,29
7. Μεταφορές	98,49	98,78	-7,91	-9,62	-8,55
8. Επικοινωνίες	99,62	99,62	0,02	0,02	-0,01
9. Αναψυχή και πολιτισμός	105,48	105,44	1,86	1,77	2,17
10. Εκπαίδευση	119,52	119,52	5,12	5,12	5,12
11. Εστιατόρια και ξενοδοχεία	120,52	121,66	7,19	7,58	6,38
12. Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	110,51	111,13	3,30	3,77	2,73
Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	110,07	110,89	0,70	0,64	0,84

12. Άλλες σχετικές πληροφορίες για το ΔΤΚ

Η Στατιστική Υπηρεσία καταρτίζει επίσης παράλληλα με τον τιμαριθμικό δείκτη (ΔΤΚ) και τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Εν. ΔΤΚ), ο οποίος χρησιμοποιείται για σκοπούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Εν. ΔΤΚ διαφέρει από τον ΔΤΚ σε ότι αφορά τους συντελεστές στάθμισης αφού λαμβάνονται υπόψη και οι δαπάνες των τουριστών πέραν των κατοίκων, και επίσης η κατηγορία «Στέγαση» δεν περιλαμβάνει τα τεκμαρτά ενοίκια. Οι συντελεστές στάθμισης του Εν. ΔΤΚ αναθεωρούνται κάθε χρόνο σε αντίθεση με τους συντελεστές στάθμισης του ΔΤΚ οι οποίοι αναθεωρούνται κάθε πέντε χρόνια.